

November 08, 1989

Summary of Visit by Czechoslovak Foreign Minister Jaromír Johanes to China

Citation:

“Summary of Visit by Czechoslovak Foreign Minister Jaromír Johanes to China,” November 08, 1989, History and Public Policy Program Digital Archive, Central State Archives (SÚA), Prague. Included in the document reader for the international conference “China and the Warsaw Pact in the 1970-1980s” held by CWHIP and the Parallel History Project March 2004 in Beijing.

<http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114819>

Summary:

This report includes information on economic cooperation projects between Czechoslovakia and China and on the political situation in both countries. While the Czechoslovak side focuses on the democratization of the country, China points to its consolidated Socialist system. Also attached are records of conversations between Jaromír Johanes, Li Peng, and Jiang Zemin.

Credits:

This document was made possible with support from the Leon Levy Foundation.

Original Language:

Czech

Contents:

- Scan of Original Document

'AUV KSC 138/89 SVA

90114 25

(31.10.-5.11.1989)

8.11.1989

FEDERALNI
MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
č.j.: 013.635/89-2

T A J N Ě

Vytisk č.: 24

Počet listů: 8

Informace o oficiální návštěvě ministra zahraničních věcí ČSSR
Jaromíra Johanese v ČLR 31.10. - 5.11.1989

Návštěva se uskutečnila na pozvání vlády ČLR. V jejím průběhu J. Johannes vedl jednání s ministrem zahraničních věcí ČLR Čchien Čchi-čchenem, s nímž též podepsal protokol o spolupráci mezi MZV obou zemí. Byl přijat generálním tajemníkem UV KS Číny ťiang Ce-minem a předsedou státní rady ČLR Li Pchengem. Dále navštívil města Kanton, Sen-čen a přílehlou zvláštní ekonomickou zónu. Předal Řád přátelství předsedkyni společnosti čínsko-československého přátelství Čchien Čeng-jing, který jí udělil prezident ČSSR. Z pověření UV Národní fronty ČSSR rovněž odevzdal čs. humanitární pomoc čínskému lidu jako gesto přátelství v souvislosti s nedávnými přírodními katastrofami v ČLR.

Všechna jednání, která čs. ministr během své návštěvy vedl, se vyznačovala oboustranným zájmem o další všestranný rozvoj vzájemné spolupráce.

Bylo zejména shodně konstatováno, že se dobře plní závěry loňského jednání generálních tajemníků ústředních výborů komunistických stran obou zemí. Svědčí o tom v první řadě rychlý

rozvoj politického dialogu mezi ústředními stranickými a státními orgány. V této souvislosti byl z obou stran kladen důraz též na rozvoj součinnosti ministerstev zahraničních věcí a jejich koordinátorskou funkci. Jde přitom i o vyloučení duplicity, formalismu a neefektivních akcí z rozvoje vzájemných vztahů.

Z obou stran byl zdůrazněn zájem o další rozvoj vzájemných styků na vysoké politické úrovni. V této souvislosti J. Johanes potvrdil pozvání s. M. Jakeše pro generálního tajemníka UV KS Číny k návštěvě CSSR. Přijetí pozvání bylo s potěšením potvrzeno zatím bez uvedení termínu realizace. Li Pcheng požádal předat pozvání k návštěvě CLR v příštím roce předsedovi vlády ČSSR s. L. Adamcovi. Termin návštěvy bude dohodnut diplomatickou cestou. J. Johanes tlumočil pozvání k návštěvě CSSR ministru zahr. věcí Čchien Čchi-čchenovi.

Čínská strana, zejména při přijetí u generálního tajemníka UV KS Číny tiang Ce-mina, vysoce ocenila skutečnost, že "v současné, pro socialismus složité době, KSC v čele s generálním tajemníkem s. M. Jakešem neuhýbá z principiální cesty rozvoje socialistické společnosti a daří se jí udržovat ekonomickou stabilitu i vysokou životní úroveň čs. lidu". Poděkovala rovněž za "podporu rozhodnému postupu čínského vedení proti kontrarevolučním silám v červnu 1989", které se jí dostalo ze strany KSC a vlády ČSSR. Vyjádřila v této souvislosti též uznání čs. postupu na 82. konferenci Meziparlamentní unie v Londýně. Čs. humanitární pomoc označila za projev přátelství a solidarity vůči čínskému lidu. Učelnost pomoci zvyraznilo i její včasné poskytnutí.

Obě strany se vzájemně informovaly o situaci ve vlastních zemích. Vedoucí představitelé CLR zdůraznili, že politická situace v zemi je nyní konsolidovaná. Opatření ze 4. 6. t.r. si vyžádala 300 mrtvých. Byla to bolestná, ale nutná daň za odstranění hrozby pro socialismus. 100 let bojů proti

imperialismu včetně 20 letého zápasu KS Číny do r. 1949 stálo 20 mil. obětí. Kdyby opatření v červnu nebyla přijata, byla by dnes CLR tam, kde jsou Maďarská republika a PLR. Faktorem vzniku krize byla nejednota v UV KS Číny. Cao C'-jang opouštěl socialistickou cestu rozvoje. Pokud jde o ekonomickou situaci v CLR, bylo uvedeno, že dochází k jejímu zlepšování. Přispívají k tomu nedávná opatření vlády na omezení investiční výstavby a přestavba velkoobchodních cen. Postupně se zlepšuje životní úroveň, i když stavu, jaký je dnes v ČSSR, dosáhnou až v příštím století. Za základ reforem považují správné proporcionální spojení plánované ekonomiky a trhu. CLR je pevně odhodlána pokračovat v politice otevření se světu a v provádění reforem bez destabilizace v politické nebo ekonomické oblasti.

Pozorně byla vyslechnuta informace J. Johanese o procesech přestavby a demokratizace v ČSSR, přípravě 18. sjezdu KSČ, návrhu nových stanov strany i práci nad projektem nové čs. ústavy.

Velká pozornost byla věnována hospodářské spolupráci. Důraz byl přitom kladen na důslednou realizaci závěrů 5. zasedání HOVTS, které se konalo v srpnu t.r. v Praze. Ukázalo se, že obě strany pokládají za aktuální zavádění vyšších forem ekonomické součinnosti, jako např. kooperace při výrobě tramvaji, nákladních automobilů, energetických zařízení, obuvi aj. Čs. ministr vyjádřil obavu, že měnící se investiční politika CLR může vést ke snížení objemu vzájemného obchodu. Doporučil proto ještě v listopadu t.r. podepsat protokol o vzájemné výměně zboží na rok 1990 a urychleně zahájit jednání za účelem přípravy nové dlouhodobé obchodní dohody na léta 1991 - 1995. V těchto otázkách bylo dosaženo souhlasu čínské strany.

Významnou úlohu v rozvoji ekonomické spolupráce by mohly sehrát připravované družební styky mezi ČSR a provincií fiang-su a SSR s Sanghaji. Pokud jde o konkrétní obsah těchto styků, je

třeba více je koordinovat a usměrňovat, a to i po linii ministerstev zahraničních věcí. J. Johanese též nastolil otázku rozšíření působnosti československého generálního konzulátu v Šanghaji na provincii Fu-tien.

Značný hospodářský potenciál ČLR se dnes v nemalé míře soustřeďuje v tzv. zvláštních ekonomických zónách. K nejzajímavějším a nejrozvinutějším patří nepochybně ZEZ Sen-čen v provincii Kuang-tung a vlastně i hospodářsky experiment, který se uskutečňuje v rámci celé provincie. Návštěva J. Johanese v ZEZ Sen-čen umožnila získat některé zajímavé poznatky. V provincii již existuje 8.300 smíšených podniků s účastí zahraničního kapitálu v celkové výši 4,2 mld. US dolarů. J. Johanese jednal s místopředsedou provinční vlády Kantonu Kuang ťi o možnostech ekonomické spolupráce včetně čs. účasti při výstavbě elektráren, kde pro nás existují potenciálně zajímavé příležitosti. Bylo dohodnuto, že kontakty s Kuangtungskou provincií o těchto otázkách budou dále pokračovat prostřednictvím našeho ZÚ v Pekingu, eventuelně na odborné úrovni. Je třeba, abychom byli připraveni zúčastnit se nabídkových řízení, která vláda této provincie vypisuje, zejména pokud jde o oblast energetiky. Způsob, jakým ČLR využívá zahraniční kapitál k rozvoji svého národního hospodářství, je v mnohém poučný. Čínští představitelé zdůrazňovali, že účast zahraničního kapitálu nevede k oslabování socialistických principů rozvoje ekonomiky. Poukázali rovněž na to, že na společných závodech pracují aktivně stranické organizace, odbory i společenské organizace.

Značné rezervy existují v oblasti kulturních, školských, vědeckých a zdravotnických styků. Tato oblast musí hrát ve vztazích mezi oběma zeměmi výraznější úlohu. Čínská strana přijala se zájmem čs. námět na vzájemné organizování dnů kultury. Bylo dohodnuto, že obě strany zváží otázku zřízení KIS v Praze a Pekingu.

Čínský ministr zahraničních věci požádal, aby čs. strana urychlila schvalovací řízení ve věci prodeje budov ZU ČLR v Praze ve smyslu jednání expertů.

Diskutovány byly též čs. neoficiální styky s Tchaj-wanem. Čínská strana konstatovala, že se její původní stanovisko k tomuto problému nemění. Věří, že KSC a čs. vláda nedopustí, aby kterákoliv čs. organizace porušila základní princip, že Tchaj-wan je nedílnou součástí Číny. Požádala, abychom nadále styky s Tchaj-wanem ve všech podstatných otázkách konzultovali a rozvíjeli jen takové neoficiální kontakty, které by neumožňovaly, aby jich Tchaj-wan mohl zneužít proti zájmům ČLR.

Jednání potvrdila, že v základních zahraničné politických otázkách mezi oběma stranami panuje vysoká míra shody názorů, zejména v globálních problémech. Na podrobný výklad J. Johanese Čchien Čchi-čchen odpověděl, že názory obou zemí jsou si v mnohém podobné. Čínská strana se však vyhýbala diskusi o některých konkrétních otázkách mezinárodních vztahů. Např. nijak nereagovala na náš výklad k jednotlivým regionálním konfliktům včetně Kambodžské otázky ani na čs. ocenění pozitivního vývoje v sovětsko-čínských vztazích. Toto ocenění však bylo odraženo v informacích čínských sdělovacích prostředků o jednání.

Představitelé ČLR v obecné poloze uvítali pozitivní změny v mezinárodní situaci a její posun od konfrontace k dialogu a uvolnění mezi Východem a Západem v politické i hospodářské oblasti. Vycházejí z toho, že síly míru se aktivizují a že mír má dnes pevnější záruky. Současně vznikají i nové problémy. Je patrné, že velkou pozornost věnují vývoji situace v Evropě. Udržení poválečné rovnováhy v této části světa považují za

velice důležité z hlediska jejího vlivu bezprostředně na celý svět. Plně přitom respektují právo každé země zvolit si vlastní cestu vývoje bez vměšování druhých.

Čínští představitelé se zájmem vyslechli informaci J. Johanese z posledního zasedání VMZV členských států Varšavské smlouvy. Vycházejí z toho, že některé západní státy považují současný vývoj v evropských socialistických zemích za " historickou šanci " k řešení poměru sil mezi socialismem a kapitalismem. Západ využívá politických, ekonomických i kulturních vztahů k vyvíjení nátlaku na socialistické státy. Pokud by Západ chtěl jejich potíží zneužít, vznikla by složitá a nebezpečná situace. CLR si nepřeje, aby zájmy velmoci v této oblasti byly v ostré konfrontaci.

Čiang Ce-min i Li Pcheng zdůraznili, že socialismus je ještě na začátku svého vývoje a je přirozené, že se střetává s potížemi. I kapitalismus za 300 let své existence prožíval vážné krize a otřesy. Socialismus je však spravedlivější společnost s potenciálně širšími možnostmi pro tvůrčí uplatnění schopností lidu.

Západ má zájem na tom, aby proces reform v ZSS probíhal obdobně jako v PLR a MLR, t.j. aby se tyto země vzdalovaly od socialismu. CLR pozorně vývoj v těchto zemích sleduje, ale nevměšuje se do jejich vnitřních záležitostí. Není jí zatím příliš jasný dosavadní vývoj reform v SSSR.

Pro rozvoj socialismu existují v různých zemích odlišné podmínky, které respektují, ovšem společným vodítkem je socialistická cesta, vedoucí úloha strany, obrana socialismu. Na tyto věci kladou po červnových událostech zvýšený důraz.

Pokusy Západu izolovat ČLR po červnových událostech nejsou úspěšné. Kontakty se západními představiteli pokračují, i když ti je označují za neoficiální. Čchien měl četná jednání v OSN, dostal dva dopisy od Bakera. V ČLR byl Nixon, a přijede Kissinger. Aktivní styky, i když bez publicity, nadále rozvíjejí s ČLR i západní podnikatelské kruhy.

Jednání ministra zahraničních věcí ČSSR s představiteli ČLR v Pekingu a jeho návštěvě v Kantonu, Šen-čenu a přilehlé zvláštní ekonomické zóně byla věnována značná pozornost v čínských HSP. V průběhu svého pobytu uspořádal J. Johanes tiskovou konferenci pro čínské a čs. novináře. Čínští novináři se živě zajímali o výsledky jeho jednání a o problematiku vnitropolitického a hospodářského vývoje v Československu.

Z á v ě r y :

- Návštěva splnila vytčené cíle a to jak z hlediska realizace závěrů z jednání generálního tajemníka UV KSČ M. Jakeše v ČLR, tak i při upřesnění nových úkolů;
- pozornost byla soustředěna na zvyšování efektivnosti vzájemných styků ve všech oblastech, zejména v hospodářské spolupráci; naše politická podpora opatření ČLR z tohoto roku vytvořila pro rozvoj vztahů značné možnosti;
- rozhovory s nejvyššími představiteli potvrdily zájem ČLR na prohlubování spolupráce s ČSSR a zavádění jejich vyšších forem, zejména v ekonomické oblasti;
- jednání prokázalo značnou míru shody v hlavních mezinárodních problémech;
- politická situace v ČLR je konsolidovaná a pevně v rukou stranického a státního vedení;

- přístup ČLR k reformám vychází z nutnosti zachování politické a ekonomické stability a vedoucí úlohy KS Číny. Ekonomická situace v zemi se zlepšuje, což posiluje předpoklady pro vzájemný rozvoj spolupráce;

- byla zdůrazněna potřeba prohloubení koordinační úlohy ministerstev zahraničních věcí při rozvíjení vzájemné spolupráce obou zemí;

- pozvání pro předsedu vlády ČSSR s. Adamce do ČLR v r. 1990 vytváří podmínky pro pokračování dialogu s ČLR na vysoké úrovni;

- zkušenosti čínských přátel ze zvláštních ekonomických zón jsou poučné a je třeba dále zkoumat možnosti jejich aplikace u nás.

V Praze dne 8. listopadu 1989

Z á z n a m z r o z h o v o r u
ministra zahraničních věcí ČSSR J. Johanese
s předsedou SR ČLR Li Pchengem

Při úvodním uvítání vzpomněl Li svá dosavadní setkání s čs. zaminirem v ČSSR i ČLR, svou návštěvu ČSSR i kvalitu některých čs. špičkových výrobků. Během svého pobytu v ČSSR měl možnost se přesvědčit, že v ČSSR je vyšší životní úroveň než v ČLR. Poté přešel Li k vlastnímu vykladu. V úvodu zdůraznil, že ČLR buduje socialismus již 40 let. V procesu budování země prošla klikatou cestou. Byly úspěchy i neúspěchy. Vyjádřil však hluboké přesvědčení a pevnou víru čínských komunistů v osud socialismu, neboť socialistická společnost je společností doposud nejspravedlivější, zajišťující uplatnění aktivity a tvořivosti lidu.

Cílem reformy ČLR je další zdokonalení společenského systému. Každé společenské zřízení je nedokonalé. Platí to i v kapitalistickém systému. V 300 leté historii kapitalismu byly konflikty a krize. Ekonomická krize z 30. let byla krizí světovou. Na to se dnes zapomíná.

Čínská reforma je prováděna několik let. Jejím neoddělitelným základem je plánovaná ekonomika a využití tržních mechanismů. Důležité je však jejich správné proporcionalní propojení. O to nyní ČLR usiluje.

V této souvislosti Li Pcheng poznamenal, že v posledním období se setkal s řadou západních ekonomů a politiků, kteří také zastávali názor, že je nutno pokračovat v uskutečňování reformy a politiky otevřených dveří v ČLR. Jejich chápání reformy a politiky otevřených dveří však bylo rozdílné. Pod pojmem reformy a politiky otevřených dveří chápali distancování se ČLR od socialismu a přiblížení se zpět ke kapitalismu, t.j. to, k čemu

dochází a co probíhá v PLR a MR. Čínské vedení otevřeně prohlašuje, že pozorně sleduje vývoj situace v PLR a MR. Děje se to však za dodržení zásady neyměšování se do vnitřních záležitostí ostatních socialistických zemí a bratrských komunistických stran. Jako komunisté však nejsme povzbuzeni tímto vývojem. Není nám zatím také zcela jasné, kam směřuje reforma v SSSR.

Celkovou situaci v ČLR Li označil za dobrou. Bez známých opatření ze 4. 6. t.r. by však dnešní situace v ČLR byla podobná současné situaci v MR a PLR. V průběhu těchto událostí zahynulo 300 vojáků a kontrarevolucionářů. Byla však zachráněna lidová republika. Za 100 let bojů proti imperialistické agresi a 20 let bojů KS Číny padlo 20 mil. lidí. Tyto oběti vytvořily základ dnešní Číny. Proto muselo být zachováno soc. společenské zřízení. Jeho základem bude i nadále politika otevřených dveří, reform, současně však stabilní a harmonický rozvoj. Věříme, že do konce tohoto století budeme žít lépe. Dnešní životní úroveň lidu CSSR dosáhne Čína až v příštím století.

Vyklad ukončil poznámkou, že výměna názorů je volná, není třeba je uveřejňovat.

S. Johanes v odpovědi poděkoval za přijetí. Konstatoval, že na řadu problémů máme blízka až shodná stanoviska. To se týká situace ve světě i ZSS. Seznámil hostitele s průběhem přestavby v ČSSR a to jak v ekonomické, tak politické oblasti. Zdůraznil, že od 1. 1. 1990 začne čs. ekonomika pracovat na zásadách nového hospodářského mechanismu. Objasn timer, že jej timer základem bude širší uplatnění tržních metod, decentralizace, větší volnost podniků, odstranění byrokratických metod řízení. Součástí přestavby bude i demokratizace života společnosti, příprava nové ústavy a dalších zákonů. Cílem je posílení socialismu, obnovení socialismu v duchu leninského pojetí. V žádném případě nejde o to, co by rád viděl Západ a k čemu využívá některé skupiny v ČSSR, t.j.

destabilizovat socialismus a umožnit cestu nazpět ke kapitalismu. Proti tomu ostře vystupujeme. Za základ úspěchu považujeme politickou a ekonomickou stabilitu.

Příkladem ostatním ZSS je SSSR, přes všechny problémy a potíže jde správným směrem. Vývoj v PLR a MR sledujeme ze stejných pozic. Do vnitřních záležitostí druhých se nevměšujeme, od ostatních to však chceme také. Vývoj v PLR a MR se však ČSSR týká přímo /uvedeny příklady - ekologie - PLR, Gabčíkovo-Nagymaros - MR/. Problémy s těmito zeměmi chceme řešit v rámci dobrých sousedských vztahů. Usilujeme i o to, aby byly plněny závazky v rámci VS, RVHP, dvoustranných smluv. Věříme, že v uvedených zemích se socialistické myšlení znovu prosadí. Poté s. Johannes informoval o posledním zasedání výboru ministrů zahraničních věcí ve Varšavě v nové situaci, jehož organizátorem byla poprvé nekomunistická vláda.

Dále s. Johannes zdůraznil náš zájem na rozvoji ekonomické spolupráce. Poukázal na závěry 5. zasedání HOVTS a zdůraznil potřebu jejich postupné realizace /lokomotivy, tramvaje, sklo, obuv apod./. Vyjádřil čs. obavu, že se nepodaří udržet dosažená úroveň obchodní výměny. V této souvislosti poukázal na potřebu ještě v listopadu t.r. sjednat a podepsat protokol o výměně zboží na rok 1990 a zahájit přípravu nové dlouhodobé obchodní dohody na období 1991-95. Čs. ministr dále informoval o připravované návštěvě místopředsedy vlády ČSSR Vodrážky v prosinci t.r. a vyjádřil přesvědčení, že v jejím průběhu se řada zajímavých projektů upřesní a zkonkretizuje.

Li souhlasil a uvedl, že roční obchodní výměna sice kolísá, ale celkově se obchodní vztahy ČLR - ČSSR Li rozvíjejí pozitivně. Zdůraznil, že jejich další rozvoj i přáním ČLR. Současně však poznamenal, že např. další odběry čs. energetických bloků budou záležet na tom, jak se osvědčí již dodaná zařízení této komodity. Zdůraznil, že je třeba stále hledat vyšší formy spolupráce a

rozšiřovat komoditní strukturu vzájemného obchodu. I zde jsou rezervy, které je třeba využít, aby nepoklesl dosažený obchodní obrát.

Pokud jde o návštěvu s. Vodrážky doporučil zařadit do programu inspekci závodů na výrobu energetických zařízení v Charbinu, Sanghaji, Pekingu, resp. provincii Si-čchuan za účelem posouzení možností uzavření dalších kooperačních dohod.

Na závěr Li Pcheng řekl, že čínská strana s radostí přivítá s. Adamce v ČLR v příštím roce. Od návštěvy očekává nové impulsy spolupráce, zejména v hospodářských vztazích. Termín bude upřesněn diplomatickou cestou.

9004/25

3.

Z á z n a m z r o z h o v o r u
ministra zahraničních věcí ČSSR J. Johanese
s generálním tajemníkem ÚV KS Číny ťiang Ce-minem

V průběhu rozhovoru ťiang Ce-min věnoval velkou pozornost historii čínsko-čs. vztahů. Vzpomínal na dobré zkušenosti s působením čs. odborníků v Číně v minulosti, na vysokou kvalitu čs. zbraní, s nimiž bojovali proti Japoncům, a též i čs. energetických a strojírenských zařízení, zejména výrobků značky "Škoda". Srdečně poděkoval za pozdravy od generálního tajemníka s. Jakeše a sám je opětoval.

Uvedl, že situace není pro ČSSR lehká z hlediska vývoje v Evropě. O to více čínská strana oceňuje, že KSC v čele se s. M. Jakešem jde socialistickou cestou rozvoje. Zdůraznil, že přestože je socialismus z historického hlediska "mladý" a čelí mnoha problémům, nakonec zvítězí. Zkušenosti CLR ukazují, že při realizaci reforem v ekonomické i politické oblasti je třeba dodržet socialistickou cestu rozvoje.

Základem čínského pojetí /od 3. pléna zasedání 11. sjezdu/ je teorie jednoho středu a dvou základních bodů. Středem je míněna vystavba společnosti, dvěma základními body, jednak 4 principy, jednak reforma a politika otevřených dveří. Nejdůležitějším ze 4 principů je stranické vedení a socialistická cesta. Podle ťianga právě v uplatňování a prosazování těchto dvou principů bývaly GT ÚV KS Číny Čao C'-jang neobstál a opustil linii strany.

Pro rozvoj socialismu existují v různých zemích odlišné podmínky. Jejich společným pojítkem musí být socialistická cesta rozvoje.

Červencové události v CLR charakterizoval jako kontrarevoluční vzpouru. Ukazuje se, že světový kapitalismus a mezinárodní reakční síly nepřestaly usilovat o návrat socialismu zpět na cestu ke kapitalismu. Zneužívají k tomu procesu reforem. Hlásají přitom hesla o demokracii, svobodě a lidských právech. Tomu je třeba čelit:

- upevněním vedoucí úlohy strany
- rozvíjením politicko ideologické práce, hlavně mezi mládeží
- posilováním role diktatury

J. Johanes podrobně informoval o procesu přestavby a demokratizace v ČSSR. Vyložil hlavní stanoviska čs. zahraniční politiky, její priority a iniciativy. Provedl výklad o činnosti VS a RVHP, i o vývoji ve VE ve smyslu hodnocení 15. pléna ÚV KSČ. Zdůraznil, že celkovým cílem reforem je plné využití potenciálu socialismu, nikoli návrat ke kapitalismu.

ČSSR přitom čerpá i ze zkušeností jiných ZSS a aplikuje je na naše konkrétní podmínky. Chce se tak vyvarovat problémů a nedostatků. Za základní přitom považuje dodržení zásady vedoucí úlohy strany a socialistické cesty rozvoje. Předpokladem úspěchu je zachování politické a hospodářské stability. KSČ rozhodně vystupuje proti pokusům vnitřních i vnějších sil zneužívat procesu přestavby v ČSSR v neprospěch socialismu. Narušování platných čs. zákonů proto nepřipustíme.

V rámci přípravy 18. sjezdu KSČ hledáme způsoby, jak co nejlépe reagovat na probíhající změny ve světě a společnosti. Připravujeme nové stanovy strany, jejichž návrh jsme předložili k vnitrostranické diskusi. Usilujeme o demokratizaci stranického života, při zachování základních principů činnosti komunistické strany Československa.

V další výměně názorů ťiang upozornil na skutečnost, že je pozoruhodné, jak za západními abstraktními hesly o demokracii, svobodě, lidských právech, se skrývají zcela konkrétní cíle - destabilizace socialismu. V této souvislosti uvedl svou výměnu dopisů s US prezidentem Bushem, ve kterých byla čínská strana kritizována za způsob řešení situace na Tchien-an-menském náměstí v Pekingu. V odpovědi se ťiang dotázal US prezidenta, zda by US vláda dovolila postavení pouze 1/10 stanů před Bílým domem ve srovnání s instalovaným počtem stanů na hlavním náměstí Pekingu v období nepokojů.

Při vykladu čs. stanovisek k vývoji v Evropě J. Johanes vyjádřil znepokojení ČSSR nad pokusy revanšistických a neonacistických sil o změnu poválečných realit na našem kontinentě.

V závěru čs. ministr přednesl některé konkrétní náměty na rozvoj dvoustranné spolupráce. ťiang potvrdil čínský zájem na dalším rozvoji přátelských vztahů s ČSSR ve všech oblastech. Na pozvání s. Jakeše pro GT KS Číny, které s. Johanes znovu připoměnil, ťiang Ce-min přímo nereagoval. Čs. stranickému vedení i lidu Československa znovu opakoval své pozdravy a přání mnohá úspěchů.